

ológusának, D. Gusti felfogásának társadalmi jellegét tükrözi, másrészt — állami kulturpolitikává emelve — határozott hatalmi célkitűzéseket követ. A romániai társadalmi munkaszolgálat bevezetése kétségtelenül megfelel a román falu szükségleteinek, míg a városi diákságnak a falvak életével való szorosabb kapcsolatba jutása előmozdithatja a város és falu közötti különbség kiegyenlítését s a román értelmiségi fiatalság szociális lelkiismeretének ébrentartását.

1. H. Stahl Școala monografiei sociologice, a „D. Gusti și școala sociologică din București” című könyvben (București 1937).

2. Cartea echipelor, București, 1937, H. Stahl cikke.

KÉT ROMÁN NÉPBALLADA

Fordította: SALAMON ERNŐ

Mindkét ballada Vasile Alecsandri gyűjtése. 1862.

KIRA KIRALINA

Ott lenn Brailába
rakodik sorjába
kétszer-hét nagy gálya,
fűszere kosárba,
búzája vékába,
fűszerét kirakják
de a kövér búzát
megmértén forgatják
s bennök raktárolják.
De hát ki rakodik?
Ki ad parancsot itt?
Gazdag szerezsen
az, ki így teszen.
Az ajaka széles,
nagy feje keléses,
kövér, piros szájú,
nem idehazájú,
zománc-mosolyú,
ilyen férfiú.
De ő mit csinált
amíg megrakták
azt a sok gályát?
Parton mulatott,
evett és ivott.
Ágas tölgy alatt
vajjon ki halad?
Vaj de gyöngye szűz ő,
most megyen a vizre.

— Kira Kiralina,
édes virág szirma,
ha az enyém lennél,
hogy gondod viselném,
úgy lenne gondom rád

ahogy megkívánnád,
vennék olyan ruhát
soha meg nem únnád,
hát, sok selyemkendőt
ringatna a csípőd!
Lennél csak enyim
aranyérmem
öveznének s gyöngy;
abbafogva menj!

Kira kacagta,
fogát mutatta:

— Arabom, arabom,
vastag ajakosom,
gerle a varjúval,
virág a kigyóval,
az őz és a medve,
a nap és a felleg
essék szerelembe?
Láttál még olyat
az égbolt alatt?

Az a szerezsen
csak neki megyen
megfogja a lányt,
hozza csónakát
úgy viszi tovább
s el arra vivé
Szulina felé.

Kira bátyjai,
kigyók a Dunán,
hárman, banditák,

urak Brallán,
Kiráat kiáltják,
úgy hívják a lányt,
máris ott úsznak
a mélyviz alatt
s most beugranak,
be a csónakba.
Az a szercesen
meghal véresen.
Most megfordulnak
hárman s így szólnak:

— Bűnös leánytestvér,
nekünk nem is testvér,
mily halált kívánsz,
miféle halált?
Világosat, fényest
vagy talán sötétet?

— Esküszöm Istenre,
esküszöm lelkemre,
oly ártatlan vagyok,
olyan tiszta vagyok,
ó kedveseim,
szép fivérem,
kérek mind a hárman
ne tegyétek károm,
elsötétültök,
hogya megöltök,
mért kéne bűnhődnöm,
nincsen semmi bűnöm!

Kíra bátyjai,
kígyók a Dunán,
hárman, handiták,
urak Brallán,
vaj' mit tettek ők?
Hát hazavitték,
hozzákötözték
tölgy karójához,
karó fájához,
pattogó galyat
mindjárt is hoztak
s még mit tettek ők?
Kátrányba veték
szép szűzi testét,
aztán meggyújták
s így káromolták:

— Hugok legvétkese,
lányok legbűnöse,
hol láttál olyat
az égbolt alatt?
Gerle a varjúval,
virág a kígyóval,
az őz és a medve,

a nap és a felleg
essék szerelembe?
Hár munk-tette tűznél
olthatatlan égjél,
fahasábbá légy,
vakhamúvá égj
hogya szercesen
nászolsz, idegennel!

Braila szüze
Kíra, jaj neki!
veték a tűzre,
süti, égeti!
síkoltott jajgatván
s még síkoltott aztán!
füstben fulladozván:

— Fitéstvéreim,
sírva kérem im',
irgalmas kegyetek
kegyelmezzetek meg!
Félek a haláltól,
félek fájdalomtól,
fényes, szép halál
az is csak halál!
Jaj s megint jaj nékem,
jön halálom értem,
ártatlan, kegyetlen
végre ítéltettem!
Ó, anyám édes,
mily súlyos vég ez!
Lángos magas tűzön
ég el gyenge húsom,
jaj, hol vagy, anyám,
te is elhagylál,
ártatlan vagyok
mégis meghalok,
irgalmaztatok!

Kíra a tűzön
sirt keserűen,
majd szép szelíden
fejét leszegte,
elszállt a lelke.
Égett szép húsa,
húsa pirossa,
majd elfekedett,
hammadott, szenült,
felbomlott a csont,
füstölt iszonyún,
szikrált magasan
és, hogy az a test
puszta hamú lett,
Kíra bátyjai
Duna kígyói
csontjait, hamvát

kiválogatták,
szélbe szállatták
és megátkozták:

— Hej, ti, bűnös csontok,
hej, ti, bűnös hantok

szóródjatok széjjel,
szálljatok a széllel
hét tengeren át,
hét országon át,
nincs határa őrbe,
a semmisülésbe!

A SZEGÉNY ÉS A GAZDAG

Gyom levele, árva dudva,
a hűsön, a fogadóba
iszik a szegény s a gazdag,
szolga s gazda együtt isznak.
Hát a gazda dicsekszik
s fennén így rendelkezik:

— Hé kocsmás,
hé árendás,
hozz ide bort egy garasért,
itatok egy szegényt s azért!

Hát a szegény kacagta
s fennén azt parancsolta:

— Hé kocsmás,
hé árendás,
egy aranyat se sajnálok
ha gazdaggal inni állok!

— Te szegény, te koldusjános,
ne kényszergecss még megbánod,
ne mérkőzz te velem, pénzben,
inged sincs ha jól megnézem,
se nyájakban juhaid,
se kasokban tengered,
se négy igásúkreid,
hogy véllünk igyál te így!

— Te gazdag, te, hájas-májás,
hogyha van is gazdagságod
véte szemem ki ne vájjad!
Mert hát a legelső vagyon,
mint patak a hegyen olyan,

most folydogál, most elszárad,
most kiárad, most kiszárad!
s hogyha van is, nyájba, juhod
van is véle ügyed, bajod,
mert ahol a szelid csorda
ott ehül a véres ordas!

— Szegényember, szegényember,
én meg is szánnálak egyszer,
ha nem lennél ellenségem
s olyan nagy irigyem, nekém!

— Te gazdag, faluban felső,
szidásomban fürge, első,
nem kívánom jód se rosszad,
nincs amit véled megosszak,
neked nyolc igásod van,
kukoricád kasodban,
sok pénzedet szítárod,
aranyad veted-hányod;
nekem nincs csak egy baltám,
az az én testvérbátyám,
de, mit, én nyáron gyűjtesz te,
megszerzem egyetlen este!
Bűbáj van a fejszémben
— acél az éle-vege —
mert ha ütve megfordulhat
hullnak a gazdagok, hullnak!
Hé kocsmás,
hé árendás,
veder bort hozz, párával,
nem futok az árával!
Ha a szegény itat, etet,
vért ont, gyilkol, de megfizet!

AZ ÚJ CSEHSZLOVAKIA GAZDASÁGI KÉPE. Erre a kérdésre felel az „Europe Centrale“ legutóbbi száma, melyben érdekes statisztikai adatokat találunk Csehszlovákia legújabb demográfiai és ipari változásairól. A közölt adatok szerint Csehszlovákia fél-agrár fél-ipari jellege megmaradt. A mezőgazdasággal foglalkozó lakosság eddig az összlakosság 34,64%-át tette, most pedig 37,60%-át teszi. Ennek megfelelően az ipari lakosság arányszáma 34,94%-ról 32,07%-ra esett. A bányáiparban a legérzékenyebb veszteség a szénbányászatot érte. Csehszlovákia, mely eddig szenet exportált, ma bevételre szorul. Elvesztettek ezenkívül jelentős elektromos központokat s kisebb uránium és cinkbányákat. Az ipari termelésből legnagyobbbrészt elveszett az üvegipar, jelentősen gyöngült a textilipar.